

Forfatter: Paludan-Müller, Fr.

Titel: Paludan-Müllers poetiske Skrifter i Udvalg, I. Bind

Citation: Paludan-Müller, Fr.: "Paludan-Müllers poetiske Skrifter i Udvalg, I. Bind", i Paludan-Müller, Fr.: *Paludan-Müllers poetiske Skrifter i Udvalg, I. Bind*, udg. af CARL S. PETERSEN , 1909, s. 545. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/text/adl-texts-paludanm01-shoot-idm140207696136064.pdf> (tilgået 26. april 2024)

Anvendt udgave: Paludan-Müllers poetiske Skrifter i Udvalg, I. Bind

TITHON

Affattelsestid: ukendt; udkom den 23de April 1844, trykt 2den Gang 1857 (i "Mythologiske Digte"), 3dje 1879 (i "Poetiske Skrifter" VI), 4de 1901 (i "Poetiske Skrifter i Udvalg" II), 5te 1904 (i "Digtninger", Gyldendals Bibliothek).

546

Nærværende Udgave gengiver Texten i Udgaven 1857, den sidste at Digteren selv besørgede.

Originaludgaven var tilegnet Kong Christian VIII, "Digtekonstens ophøiede Kjender og Beskytter", med følgende Digt:

"Til et Navn og til et Oldtidsminde,
Uforgængeligt paa denne Jord; Til en
Mythe, hvoraf knap er Spor, Voved
Sangens Vinger jeg at binde.

Tanken dog, som Digtet slutter inde,
(Perlen lig, der i en Musling groer)
Ikke blot i Oldtidsdybet boer;
End paa Tidens Strøm man vil den finde.

Dog med Frygt, o Konge! nu jeg vender
Mod Dit Øie denne Tankes Speil;
Thi vist mangan Plet dets Klarhed dækker.

Du, det Stores Ven, det Skjønnes Kjender!
Døm med Mildhed om min Digtning Feil!
Ydmyg for Din Trone jeg den lægger."

Æmnet er taget fra den græske Mytologi. Aurora, Morgenrødens Gudinde, havde forelsket sig i den skønne Tithon, røvede ham og bortførte ham til sit Rige, hvor han hver Nat deler hendes Leje, til hun om Morgenen rejser sig for at straae paa Himlen. Af Zeus, Guders Fader og Himlens Herre, udbad hun sig Udødelighed for sin Elskede, og denne Bøn blev tilstaaet hende. Men den Lykke, Tithon nød i Gudindens Arme, blev dog ufuldkommen; ti Aurora havde forsømt, da hun bad om Udødeligheden, ogsaa at bede om evig Ungdom for sin Elsker. Derfor visnede Tithon hen, fortæret af Alderdom og Svaghed, saa at han, da han tilsidst næppe havde Stemme tilbage, selv bad Gudinden om Døden. Denne Bøn formaaede hun ikke at opfylde, men hun forvandlede ham til en Cikade.

Myten om Tithon findes der Hentydning til allerede hos Homer, hos hvem han gøres til en Søn af Trojanerkongen Laomedon. P.-M. benytter derfor Personer fra Homers Iliade som Bifigurer i sit Digt, og han lader Kampen om Troja være Baggrunden for det. Men ligesom han i Behandlingen af Tithonmyten stiller sig frit overfor Kildestoffet, saaledes gør han det ogsaa i Skildringen af Bipersoner og Baggrund. Ikke mindre fri er Skildringen af Livet i Morgenrødens Rige, der ingen Kilde har i græsk Mytologi; hertil henlægger han Myten om Zephyrs og Floras Elskov, der kendes fra den romerske Digter Ovid (17 e. Kr.), men hvis nærmere Udmaling er P.-M.'s egen.

Om den mytologiske Haandbog, hvorfra P.-M. henter Underretning om de forskellige mytologiske Personer og Fortællinger, er talt ovf. Side 507.

Samtidens Dom. *Berl. Tid.* 1844, No. 114 finder, at "heelt igjennem røber sig Forf.'s Sjelsfylde og rolige Begejstring, og den samme Magt til at forme Sproget efter hans Villies fineste Nuancer som i hans tidligste Arbejder. Ideen, der ligger til Grund for Digtets Behandling, træder i sin symbolske Skikkelse tydeligt nok frem, uden at dog Dramaets Handling i mindste Maade bindes derved". *Den Frisindede* 1844, No. 53 finder Arbejdet "den fortjenstfulde, anerkjendte Digter værdig. Electras Troskab og Hengivenhed er skildret med lige saa blide og rene Farver, som Auroras Elskov med glødende og henrivende ... En velberegnet Effect gjør Zephyrs og Floras Gjækkeri. Den Førstes Overgivenhed, den Sidstes naive Frygt for Nymphernes Spot, er skildret med Mesterhaand, og tjener, som en nydelig Episode, baade til at oplive det serieuse Indhold ved at danne det muntre Element, og til at hæve 547 Skildringen af Livet i Auroras Palads, ligesom denne spøgende, lykkelige Kjærlighed er Relief for Herskerindens dybere og ulykkelige". Bladet finder endelig Anledning til at takke Forfatteren, "fordi Sædelighedsfølelsen intetsteds saares under Læsningen af Digtet, - Noget, som de yppige Skildringer, de mythologiske Emner saa ofte foranledige, vanskeligen ellers kunne siges frie for". *Ny Portefeuille* II 1844, Side 140-41 taler om Digtets "fuldendte Versification" og kalder det "en aldeles selvstændig Digtning, fuld af *Følelse* og *Dybde*. Ved disse Egenskaber er det, at "Tithon" danner en Overgang

i Paludan-Müllers Digterliv; thi medens han næsten bestandig tidligere ligesom undveg Lidenskabernes Storm og Følelsernes kraftfulde Bølgeslag, eller lod dem døe hen i klingende Sprogphantasier, er der paa ikke faa Steder i "Tithon" en Energi og Inderlighed i Følelsen, en Dybde og Styrke i at udtrykke den, der synes at tyde hen paa, at et mere kraftigt og gedigent Liv begynder at røre sig hos ham, at han har vundet Erfaring i Livets Skole, og at han forstaaer at drage Frugter af sin Erfaring". Bladet finder forøvrigt, at "Kjærlighedshistorien mellem Zephyr og Flora er i sig selv ubetydelig og Dictionen desuden plettet med adskillige Udtryk, der smage vel kjøbenhavnske, og som man her har dobbelt ondt ved at forson sig med". *Kjøbenhavns-Posten* 1844, No. 114 er helt igennem misfornøjet, den finder i Digtet "Mangel paa Holdning, paa Herredømme over Stoffet betragtet fra det dramatiske Standpunkt, paa en consequent Gjennemførelse af Hovedcharactererne, der gjør det til en Umulighed at følge Tithons og Auroras jordiske og himmelske Vandringer med den Interesse, hvormed man t. Ex. læste baade "Amor og Psyche" og fornemmeligt "Venus"....Men nu *Ideen*, som skal ligge til Grund for det hele, "Tanken dog, som Digtet slutter inde", hvor findes den, hvor træder den tydeligt og klart frem, saa at den med Lethed og saa at sige med Nødvendighed gaaer over i Læserens Bevidsthed? Vi tilstaae, at vi ikke vide det, uagtet Forfatteren paa det Bestemteste forsikrer os om, at den "ikke blot i Oldtidsdybet boer, end paa Tidens Strøm man vil den finde", og uagtet vi tiltroe os selv at være nogenlunde hjemme i begge Dele, men fornemmelig dog i det sidste". *Fædrelandet* 1844 No. 1572-73 indeholdt en lang Anmeldelse af P. L. *Møller* (optrykt i hans Kritiske Skizzer 174-91); han finder, at Digtet "maa i Totaliteten ansees som forfeilet"; om de Scener, der foregaar paa Jorden, siger han, at de "ere væsentlig skrevne i antik Aand; de have i alt Fald en homerisk Duft, hvilket ofte, naar man blot dvæler ved det Enkelte, gjør en fortræffelig Virkning. I disse Scener mærker man desuden et aabent, varmt Menneskehjertes Pulsslag, en ægte menneskelig Aand udfolder sig der med poetisk Rigdom og Skjønhed, uden rimet Blomstersprog og tom Klingklang; ja, hvis man "udtog dette Parti af alt det Øvrige, vilde det vise sig som et Fragment af et overordentlig skjønt Digt"; men i Scenerne i Morgenrødens Rige ser han "plæt Nutidsagtighed, eller moderne Trivialitet, i Scenerne mellem Zephyr og Flora, soin aldeles forstyrre Indtrykkets Harmonie. Midt imellem den trojanske Helteæt og Morgenrødens Æthersprog-talende Væsener, troe vi os pludselig hensatte til Kjøbenhavns Gader, vi troe at høre Repliker af "Aprilsnarrene" eller "Eventyret i Rosenborghave"." *Corsaren* 1844 bragte i sit No. 190 følgende "Anmeldelse":

Literatur.

"Tithon", dramatisk Digt af Paludan-Müller.

"Tanken dog, som Digtet slutter inde,
(Perlen lig, der i en Musling groer)
Ikke blot i Oldtidsdybet boer;
End paa Tidens Strøm man vil den finde".

Fortalen til "Tithon".

548

Personerne.

- Tithon Ponds af Troia.
- Electra..... hans Kone.
- Menesthos ... hans Ven.
- Skopas Tjener.
- Aurora. Morgenrødens Dronning.
- Flora, Zephyr, m. Fl.

1ste Act.

1ste Scene.

Tithon ene i Lunden.

Nu har jeg det dog godt, jeg har en smuk Kone, min Fader Laomedon har bestemt mig en klækkelig Apanage, Folket holder af mig som af enhver Kronprinds; men desuagtet er jeg ikke fornøiet. Jeg higer efter Noget ... Gud veed hvad. Efter antike Begreber er jeg forelsket i en Gudinde, efter moderne Begreber burde jeg drikke blodrensende Thee. Saa er det dog meget behageligere at være antik, og jeg vil efter Sagnet forelske mig i Aurora. (*Tithon lægger sig til at sove; Aurora kommer, som hun var kaldet, og bortfører ham til sit Rige.*)

2den Scene.

Menesthos. Skopas.

Menesthos.

I Guder! Blot der ikke er tilstødt Tithon en Ulykke! Tag Din Kjortel, o, Skopas, og spring hen paa Adressecontoiret med denne Efterlysning: (*læser op*) "laftes silde er min elskede Mand Tithon bortgaaet og er senere ikke kommen tilbage. Han var iført en rød Tunica, Hørgarns Skjorte og Sandaler. Alle og Enhver, som kunne give nogen Oplysning om ham, bedes snarest mulig at henvende sig til mig. Ærbødigst Electra". Det er bedst, vi sætte til: "En Stok er glemt", for at faae det ind endnu imorgen. Skynd dig nu, Skopas.

Skopas.

Det behøves Altsammen ikke. Tithon er bortført af Aurora, jeg saae det med mine egne Øine.

Menesthos.

Snak, kjender Du Aurora?

Skopas

(*græder*).

Skjøndt jeg er slet og ret Hyrde paa det idaiske Bjerg, saa har jeg dog i min Ungdom faaet en god Opdragelse i de Massmannske Søndagsskoler, og jeg har udtrykkelig læst det i Mythologien. Nu er Tithon borte, følgelig har Aurora bortført ham.

Menesthos.

Det maa rigtignok indrømmes, at det er den græske Maade at betragte slig en Udeblivelse paa. Efter antike Begreber er Fribert ikke rømt til America, men Hermes, Guden for de utroe Kasserere, har bortført ham Lad mig see: Medens Tithon er borte, skal jeg være Electras troe Ven og Vogter. Jeg gaaer ind for at klæde mig paa til min Rolle. Bed Minet komme ind og frisere mig.

2den Act. Ætherriget.

Decorationerne : Ætherlandet omgivet af Æthervandet, noget borte sees Ætherøen, beskyttet af Ætherbølger og bekrandset med Æthertang. Poetisk Duft, dito Morgenrøde og Mangel paa Ideer.

1ste Scene

Zephyr. Flora.

Zephyr.

Flora! Saa fortæller jeg Din Madmoder, at vi ere hemmelig forlovede, jeg gjør, Du.

Flora.

Aa, nei, Zephyr, jeg er saa bange, det skal gaae galt.

Zephyr.

Sikke Snak! der kan jo ikke være det Ringeste i Veien ; vi have jo de bedste Anbefalinger fra alle Digterne for ærbar og ædruelig Vandel. Vil Du see, hvad H. C. Andersen skrev i min Stambog? Det er, ved Gud, nydeligt

Flora.

Ak, Zephyr, lad os vente, jeg har en ganske uforklarlig Angst.

Zephyr

(ængerlig).

Det sagde ogsaa igaar Recensenten af " Tithon", at Din Angst var ganske uforstaaelig. Husk, at vi bleve gifte i "Amor og Psyche"; skulle vi endelig nu begynde forfra, saa skal det s'gu ogsaa gaae i en Fart.

Flora.

Saa gjør det da, Zephyr; men jeg er saa gruelig angst.

2den Scene.

Aurora. Tithon.

Aurora.

Nu, min Fyrste, hvorledes befinder Du Dig hos mig?

549

Tithon

(henrykt).

O, ypperligt, prægtigt, mageløst! Men, kjære Aurora, hvad sige Dine Undersaatter til, at Du gjør et saa umaadeligt Forbrug af gylden Morgenrøde, ægte Dugperler og Gaaseleverposteier, ikke at tale om, at vi hver Aften holde Balparé?

Aurora.

Frygt ikke, min Elskede, jeg har en udmærket Leerbeck.1)

Tithon.

Men Budgettet, søde Aurora? Hvorledes vil det stemme med Normalreglementet?

Aurora.

Aa, jeg vider blot Normalreglementet lidt ud; men lad os ikke tale om slige Ting.

Tithon.

Sig mig endnu blot een Ting: Naar der engang ingen Penge ere i Kassen, hvad da? Hvorledes vil Du da tractere Din fremmede Fyrste?

Aurora

(efter nogen Betænkning).

Saa sælger jeg maaskee en af mine fjernere Øer men tal nu om andre Ting, min Elskede!

Tithon

(til Souffleuren).

Slaa op etsteds i "Amor og Psyche", der staaer det Meste af, hvad jeg har at sige.

Aurora

Kan Du ikke finde paa noget Originalt, søde Tithon?

Tithon.

Det er yderst vanskeligt, da Situationerne ligne hinanden saa meget. Vent til 5le Act, der bliver jeg original.

3die Scene.

Tithon

ene og grublende.

Denne Ring, som jeg troede tabt og nu gjenfinder, betyder naturligviis Erindringen; ved Synet af den skal jeg atter mindes Jorden og faae Lyst til at komme derned. Og, i Sandhed, jeg har der en ung Kone og gode Venner, det er min Sjæl paa Tiden at jeg kommer afsted. Aurora! jeg vil ned paa Jorden.

Aurora

(kommer).

Ak! hvad vil Du der? Bliv hellere her.

Tithon.

Nei, jeg vil derned! Uvirksomt og hæderløst hengaaer her mit Liv, medens mine Colleger dernede have holdt en Forsamling i Holbeks Amt, Scavenius er bleven adlet og Dirckinck Holmfeldt snoer Laurbær om sin Isse.

Aurora.

Jeg synes, Du har det saa godt her. Troer Du ikke, at det er bedre at bade sig i Ætheren og opvartes af Nympher efter at have drukket Udødelighedens Drik end at faae paa Hovedet af " Fædrelandet" og daglig trues med, at Dine Huusmænd skulle have Arvefæste istedetfor simpelt Fæste?

Tithon

(truende).

Dersom Du ikke lader mig komme ned, sætter jeg Dig i "Aftenbladets" Feuilleton som Novelle.

Aurora

(indigneret).

Saa gaa! Gaa, Utaknemlige! Men hvor skal jeg træffe Dig igjen?

Tithon.

Jeg veed ikke, hvor jeg skal sætte Dig Stævne.

Aurora.

Kl. 7 iovermorgen paa Hjørnet af Pilestræde og Sværtegade? Tithon. Paa Gademøder reflecteres ikke.

Aurora.

Naa, ja, ja! Jeg finder Dig nok. Kom, nu skal jeg kjøre Dig ned.

3die Act.

Tithon, siden Skopas og Menesthos.

Tithon.

Saa, nu er jeg ved Troia. Der løber Floden Simois men hvor Satan er Troia? Enten har Maskinmesteren glemt at sætte Byen op, og i saa Fald maae vi pibe af Rossi og Torre, eller Troia er virkelig borte. For F -! Brolægningscommissionen skulde da ikke have solgt den for Steen ?..... Jeg vil spørge Hyrden derhenne. Hei, Du, Fyr! hvor er Troia?

Skopas.

De har nok ikke læst Odysseen, go'e Herre! Troia er ødelagt i den troianske Krig.

Tithon.

Aa, Sludder! For et Par Dage siden stod Byen der, saa vist som jeg staaer her, en Synder for Gud.

Skopas

(afsides).

Naa, vent Du bare, til Dr. Thornam faaer sit Galehospital istand.

Menesthos

(kommer).

Hvad er det for en fremmed Mand, Du taler med, Skopas?

Skopas.

Det er en Straussianer af den Brøchnerske Skole, hvis* 550 Overbeviisning har ført ham bort fra Troen paa Odysseen og den troianske Krig.

Menesthos.

Saa vil jeg stik imod det theologiske Fakultet examinere ham noget nøiere. *(Til Tithon):* O, Fremmede! Hvo er Du? Har Du Pas? - - - Dog, hvorfor skulle vi To staae her og gjøre Nar af hinanden og spænde Læsernes Nysgjerrighed ? Du er Tithon, og jeg er Menesthos, Du kommer fra Aurora og veed ikke af, at Du har været borte i 50 Aar, og at i den Tid Dit Rige og Din hele Familie er ødelagt.

Tithon.

Halvtredsindstyve Aar!.... Dog, jeg forbeholder mig at komme tilbage til min Forbauselse derover. Electra, min Kone, lever naturligviis?

Menesthos.

Ja; men hun dør imorgen af Glæde over Din Hjemkomst.

Tithon.

Min unge, smukke Kone! Hvor megen huslig Lyksalighed er jeg gaaet glip af! Dog man kan jo ikke være her og der og Straalemester tillige. *(De gaae ind til Electra).*

4de Act.

Berlingskes Kritiker. Paludan-Müller.

Kritikeren.

Tithon har soret og forbandt sig paa, at han ikke mere vil gaae op til Aurora, han er reent rasende - hvad gjøre vi nu, Høistærede? Værket bliver saa indskrænket til 3 Acter, og en saa tynd Bog vil De da ikke dedicere til Hs. M. Kongen.

Paludan-Müller.

Han skal sgu derop, enten han vil eller ei. Hier hilft kein Maulspitzen, hier muss gefiffen werden.

Kritikeren.

Men hvorledes? De vil da ikke lade ham føre derop med Politiet?

Paludan-Müller.

Ja, jeg veed ikke, hvorvidt jeg kunde gaae i min Desparation Hør, veed De hvad, jeg gi'er ham en Sovedrik og lader saa Aurora igjen bortføre ham.

Kritikeren.

Ypperligt, Gud fordømme mig! Det er denne Rigdom paa Ideer, der aldrig udarter til Tomhed, hvorpaa De er saa Satans rig

Paludan-Müller.

De smigrer

Kritikeren.

Jeg er kun frimodig. De veed nok, vi ere Alle frimodige paa Gontoiret.

5te Act. Ætherriget.

Tithon. Aurora.

Tithon.

Det er det, jeg ikke kan forstaae mig paa: hvorledes jeg, forrige Gang jeg var her, ikke mærkede det Ringeste til, at jeg blev gammel, og nu bliver affældigere med hvert Minut.

Aurora.

Det er ogsaa noget ubegribeligt; men jeg skal nok gjøre Dig ung igjen. (*Forsøger at opvarme ham*).

Tithon.

Det hjælper ikke. Jeg bliver aldrig Menneske meer. Jeg er saa træt. Gud give jeg kunde døe!

Aurora.

Jeg vil søge Lægehjælp. Der staaer en dygtig Læge udenfor, jeg vil lade ham komme ind (*ringer*).

Ernst Mahner
(*kommer ind*).

Tithon.

Kan Du hjælpe mig? Jeg har faaet Gift, Gift, som gjør mig udødelig.

Ernst Mahner.

Bruder! Wenn Du Nichts als Wasser getrunken hättest, hättest Du kein Gift getrunken. Uebrigens gebe ich mich mit dem Todtschlagen nicht ab, es sollte denn sein, dass man den Eintritt zu meinen Vorlesungen nicht bezahlen wollte. Zu dem Zwecke musst Du aber einen graduirten Arzt suchen.

Tithon.

Saa lad en ordenlig Læge blive hentet.

Aurora.

Her en dygtig Læge, Dronningens egen Livlæge.

Tithon

(til Overlæge Jacobsen).

Kan Du dræbe en Udødelig?

Overlæge Jacobsen.

Det skulde jeg mene. (*Han læger [!] to Fonteneller paa Tithons Been, og Tithon dør*).

Tithon.

Adieu!

Charlotte Bournonville fortæller i sine "Erindringer" (Side 56-57): "Fader [den berømte Balletmester] holdt ikke af lange Bøger, og det var maaske kun Frygten for de 5 Akter, der gjorde, at han, som ellers aldrig havde Fordomme, ikke vilde lade sig bevæge til at læse "Tithon", som jeg netop sværmede mest for af alle Paludan-Müllers Værker. Endelig gav Fader efter 551 for mine evindelige Opfordringer, og en Dag, ude i Slotshaven, fik jeg Lov til at forelæse ham hele "Tithon". Fader var dybt bevæget og aldeles henrykt over dette herlige Digt. Paa Hjemvejen havde vi det Held at møde Paludan-Müller, og Fader faldt ham om Halsen og takkede ham, men var naiv nok til at fortælle, at det egentlig var mig, der næsten havde tvunget ham ind i denne storartede Nydelse. Paludan-Müller svarede: »Det var fornuftigt af Charlotte, da "Tithon" er mit bedste Arbejde og det eneste, som jeg selv er tilfreds med«.

Litteratur. *Jul. Paludan*, Lyksalighedens Ø. Atterbom og Paludan-Müller. En sammenlignende Litteraturstudie, i Nordisk tidskrift for vetenskap, konst och industri, 1900, Side 173-205.

Side 368 Linje I:

Personer] af Personerne er *Electra, Melete, Menestos, Skopas* og *Thersander* frit opfundne (Navnene er græske); de øvrige har, mere eller mindre, Rod i græske Mytologi og Heltesagn.

Aurora (latin; græsk: Eos) er Morgenrødens Gudinde, Søster til Solen, hvis Forløberske hun er, idet hun om Morgenen kører op paa Himlen med sit Firspand og forbereder den opvaagnende Natur paa Solgudens Komme; Oldtidens Digtere tænkte sig hende iført brogede Klæder, med Straalekrone om Hovedet, med rosenrøde Arme og Fingre.

Flora (latin) er Blomsternes og Foraarets Gudinde.

Helia, Hunkønsform til Helios (Solen), dannet af P.-M.

Glauca (latin; græsk: Glauke), hos Homer en Havnymfe.

Nymphes, kvindelige Guddomme af lavere Rang (Hav-, Kilde-, Bjærg-, Skov-Nymfer).

Zephyr (moderniseret Form; græsk: Zephyros), Vestenvinden (sml. P.-M.'s "Amor og Psyche").

Laomedon, Konge i Troja, By paa Lille-Asiens Kyst, Skuepladsen for de gennem Homers Iliade kendte, berømteste af alle Oldtidens Heltesagn: Grækeres og Trojaneres Kamp.

Priamos, efter Laomedons Død Konge i Troja, var en gammel Mand, da Grækerne ødelagde Byen og dræbte ham (se Side 418-419).

Hecuba, Priamos' anden Hustru; om hendes Skæbne se Side 420 Linje 23.

Hector, Trojanernes ypperste Helt i Kampen mod Grækerne.

Paris var den, der ved at røve Grækerkongen Menelaos' Hustru Helena var Aarsag til Grækernes Hævntog og Trojas Ødelæggelse.

Kassandra og *Polyxena*, om deres Skæbne se Side 420 Linje 24 og Linje 28.

Side 369 Linje 1-2:

Første Act. Første Scene] Samtalen mellem de to Slaver *Skopas* og *Thersander* minder, som P. L. Møller (Krit. Skizzer II 180) først har gjort opmærksom paa, meget om Samtalen mellem Trællene *Karker* og *Grib* i Oehlenschlägers Tragedie "Hakon Jarl" fra 1807; *Skopas* svarer i Karakter og Livsanskuelse til *Karker*, *Thersander* til *Grib*; Sceneriet (Gæstebudet i Hallen) er det samme i begge Digte.

Side 369 Linje 6:

Pauker] en Slags Tromme (Laaneord fra Tysk).

Side 369 Linje 13:

Arisbe] en af Stæderne i Landskabet om Troja, ved Floden Selleis.

Side 369 Linje 14:

Lykaon] opdigtet Person (Navnet er græsk).

Side 371 Linje 36:

Stheno] opdigtet Person (paa Græsk hedder Navnet: Sthenon).

Side 372 Linie 10:

Lyren] et 4- eller 7-strænget Musikinstrument.

Side 372 Linje 17:

Mycene] By i Landskabet Argolis paa Østkysten af Peloponnes (Morea); her herskede Kong *Atreus*, hans to *Sønner* er *Agamemnon* og *Menelaos*, Hovedanførerne i Grækernes Tog mod Troja.
552

Side 372 Linje 37:

Dardanos] en Søn af Zeus, Stamfader til Trojanere og Romere.

Side 372 Linje 38:

Tros] Sønnesøn af *Dardanos*, efter ham har Troja Navn.

Side 372 Linje 38:

Ilios] Søn af *Tros*; efter ham kaldes Troja ogsaa *Ilion* (latin: *Ilium*).

Side 372 Linje 38:

Granymed] Søn af *Tros*; paa Grund af sin Skønhed bortført af Zeus' Ørn og optaget blandt Guderne som deres Mundskænk.

Side 373 Linje 2:

Qvindeharmen] *Karm*, "Rejsevogn" (gammelt nordisk Ord; kun i Poesi).

Side 373 Linje 41:

Din Bedstefaders Broder] *Ganymed*.

Side 377 Linje 31:

forlanger] her blot - *ønsker*, som det ikke sjældent er Tilfældet hos P.-M. og andre ældre Forfattere; sml. Salmedigteren Brorson (1764): "Forønskede Død, kom hastig frem, | Jeg smertelig forlanger | At komme snart i

Flok med dem, | Som for Guds Thrpne pranger"; Fru Gyllembourg 1837 ("Montanus den Yngre"): "Jeg har aldrig læst Rousseaus Eloise, og forlanger heller ikke at læse den" [efter Dahlerups Ordbogssamlinger].

Side 379 Linje 5:

Hymen] Ægteskabets Gud.

Side 379 Linje 22:

Amazoner] et krigerisk Folk af Kvinder, som senere Oldtidssagn stedfæstede til Egnene om det sorte Hav. - Efter Hektors Fald kom Amazonerne Priamos til Hjælp mod Grækerne.

Side 379 Linje 24:

Lyden] Landskab paa Lille-Asiens Sydøstkyst. - I Homers Iliade (VI 186) fortælles, at Amazonerne angreb Lykien.

Side 380 Linje 5:

Hecate] et natligt, hemmelighedsfuldt Væsen blandt Gudinderne, udrustet med Trolddomsmagt og øvende Trolddomskunster; ofte er hun = Dødsgudinden (som hos P.-M. i "Amor og Psyche" Side 105 Linje 36).

Side 382 Linje 35:

Olympen] Bjærg i Landskabet Thessalien i Nord-Grækenland, Gudernes Bolig.

Side 384 Linje 31:

Xanthos] Flod paa den trojanske Slette (Ordet betyder "gul").

Side 384 Linje 32:

Id a] skov- og kilderigt Bjærg paa den trojanske Slette; ved dets Fod laa Staden Troja.

Side 384 Linje 33:

Simois] Flod paa den trojanske Slette, udsprang paa Idabjærgget.

Side 384 Linje 36:

Grækerhavet] det ægæiske Hav, mellem Lille-Asien og Grækenland.

Side 392 Linje 12:

Myrthekrattet] Myrten er Haabets og derigennem Kærlighedens Symbol.

Side 392 Linje 45:

Ætherhavet] Ætheren er det fine Stof, som fylder Verdensrummet.

Side 394 Linje 5:

sig forynger] d.v.s. forynges (se Anm. til Side 25 Linje 5).

Side 401 Linje 26:

min Brud] her som saa ofte hos P.-M. (Expl. i de følg. Bind) overensstemmende med tysk Braut i Betydning "*Kæreste, Forlovede*", hvilket ikke mere er brugeligt, men dengang var alm.; sml. J. L. Heiberg 1826 ("Recensenten og Dyret"): "Enhver, som er herude, | Gaaer jo med Kjærest sin. | Nu blandt de mange Brude | Jeg kneise skal med min"; Fru Gyllembourg 1834 ("Magt og List"): "Skriv strax paa dette Papir, at Du frasiger Dig den Tøs, som har forført Dig, og ægter din retmæssige Brud".

Side 402 Linje 40:

forhvervet] nu: *erhvervet*; dengang alm.; sml. Blicher 1827 ("Krybeskytten"): "Idet jeg forhvervede mit Udkomme, hjalp jeg til at befri den haardt plagede Bonde fra de Dyr, som ødelagde hans Kornagre"; Hertz 1839 ("Valdemar Atterdag"): "Vi har selv, og med vort Blod, i betrængte Tider | Forhvervet de Rettigheder, vi nu vil hævde" [efter Dahlerups Ordbogssamlinger].

Side 403 Linje 3:

kun hos Jordens Sønner fandt jeg Trøst] Aurora elsker skønne Ynglinge og bortfører dem; Orion f. Ex. var en Tid hendes Elsker (se Anm. til Side 161 Linje 28).

Side 405 Linje 44:

Nectar] Gudernes Drik, der bevarer dem evig unge og udødelige.

Side 413 Linje 8:

hendes Skue] sml. Anm. til Side 119 Linje 18; ligesaa Side 428 Linje 12, Side 431 Linje 16, Side 443 Linje 11, Side 451 Linje 23, Side 453 Linje 34.

Side 413 Linje 19:

Tartaros] Pinestedet i Underverdenen, Dødsriget (se Anm. til Side 94 Linje 16).

Side 416 Linje 6:

Thoas] opdigtet Person (Navnet er græsk).

Side 417 Linje 16:

en Mand, af Guder mærket] Oldtidens Betegnelse for: en sindssyg.

Side 417 Linje 39:

dræbt af Fjendehaand] Troja var engang tidligere, før Homers Grækere indtog den, blevet stormet af Herakles (Herkules), der dræbte Kong Laomedon og alle hans Sønner med Undtagelse af Priamos, som forplantede den trojanske Kongeslægt.

Side 418 Linje 23:

hele ti Aar] Grækernes og Trojanernes Kamp varede 10 Aar; Homers Iliade skildrer et Afsnit af den, omfattende et Tidsrum af 50 Dage i det 9de Aar; om Trojas Fald og Ødelæggelse fortæller den romerske Digter Vergil (19 f. Kr.) i 2den Sang af Heltedigtet "Æneiden".

Side 418 Linje 36-39:

den gamle Priamos.. Hans unge Søn] under den sidste Kamp, da Grækerne trængte ind i Trojas Kongeborg, søgte Priamos sammen med sin Hustru Tilflugt ved Husgudernes Alter, men blev dræbt her, efter at hans unge Søn Polites først var blevet gennemboret for hans Øjne.

Side 420 Linje 17-18:

Faldt han i Kampen? Pilen traf hans Hjerte] Paris, som først efter Hektors Fald for Alvor tog Del i Kampen og hævnede hans Død, blev kort før Trojas Indtagelse dræbt af den græske Helt Philoktet ved et Pileskud.

Side 420 Linje 23:

Hecuba da maatte Aaget bære] efter Trojas Ødelæggelse tilfaldt Hekuba Grækerhelten Odysseus som Slavinde.

Side 420 Linje 24:

Kassandra] tilfaldt efter Trojas Ødelæggelse Grækerkongen Agamemnon som Slavinde. Hun havde Spaadomsgave, havde forudsagt Trojas Fald, men ingen havde villet tro hende. Hun blev tilligemed Agamemnon dræbt af dennes Hustru Klytæmnestra.

Side 420 Linje 25:

Da Søsteren til Graven de rev bort] Polyxena blev ofret paa Grækerhelten Achilleus' Grav.

Side 422 Linje 23:

gjeldte] denne Datidsform, der oftere findes hos P.-M., var ikke ganske ualm. hos Forfattere fra det 18de og 1ste Halvdel af det 19de Aarh., men er nu saa godt som ude af Brug; sml. Rahbek 1794 ("Hvidtfeldts Vise"): "Vort Fødeland var altid rigt | Paa raske Orlogshelte, | Der elskte Tapperhed, som Pligt, | Og skialv ei, hvor det gjeldte"; Oehlenschläger 1807 ("Thors Reise"): "Under steile Fielde | De hørte Havfru'sang. | Da

gieldte det tilvisse | At bryde vaaden Rum; | Høit over deres Isse | Slog Havets hvide Skum"; Louise Hegermann-Lindencrone 1825 ("Faster Dorothea"): "Han har dog mere Klogskab, end jeg havde tiltroet ham; da det gjeldte vidste han at snige sig ind i Fasters Kridthuus" [delvis efter Levins Ordbogssamlinger].

Side 433 Linje 7:

Kuld] den ældre, endnu i Almuesproget almindelige Form, brugt af Digterne ved Siden af *Kulde*, naar Hensynet til Versemaalet gjorde det ønskeligt; ligesaa i "Kaianus": "Ved Kuld og Hede som ved Tørst og Hunger | ... Fuldbyrded Straffen jeg paa disse Lemmer"; sml. Holberg 1724 ("Mascerade"): "Jeg stod ved Porten til Klokken 12 i Nat; men jeg merkede ingen. Jeg kunde mare ikke staae Skildt-Vagt længer for Kuld"; Baggesen 1814 ("Sendebrev fra de tre Gratier"): "Hver Nat, trods Ormens Væv og Lammets Uld, | Der bolstrer rundt de tæt omsvøbte Lagen, | Vi rystes af en næsten russisk Kuld".

554

Side 434 Linje 8:

forlise] (Laaneord fra Plattysk) nu mest uden Genstand = at gaa under; med Genstand - miste (som her) er nu sjældent, men alm. paa P.-M.'s Tid, sml. Grundtvig 1809 ("Harald Blaatand og Palnatoke"): "Jeg kunde selv mit Vid | Forlise ved et saadant Jærtegn"; Hertz 1848 ("Ninon"): "Men denne Lykke... | ... ender med, at Hjertet maa forlise | Sin Attraaes Gjenstand; thi den er umulig".

Side 434 Linje 45:

til de andre Skygger] om Dødsriget som et Skyggerige se Anm. til Side 94 Linje 16.

Side 445 Linje 21:

Tantalos] en lille-asiatisk Konge, som, til Straf for sine Forbrydelser, i Underverdenen stod i Vand til Halsen, under et Træ fuldt af de skønneste Frugter, uden nogensinde at kunne stille sin Tørst og Sult.

Side 445 Linje 23:

Sisyphos] Konge i Korinth (paa Peloponnes), maatte til Straf for, at han havde villet bedrage Zeus, i Underverdenen uafsladelig vælte en uhyre Sten op ad et stejlt Bjærg, hvorfra den bestandig rullede ned igen.

Side 445 Linje 24:

Ixion] en thessalisk Konge, der til Straf for, at han havde villet voldtage Juno, Himlens Dronning, i Underverdenen laa bundet til et Hjul, der ustanseligt hvirvledes rundt.

Side 455 Linje 37:

Cithren] et Strængeinstrument.